

Handreiking -16

Oorlog en vrede

Leidingdeel

Inhoud

Voorwoord	2
Uitleg leidingdeel	2
Literatuur.....	3
Achtergrondinformatie	3
Didactische informatie	6
Benodigheden voor deze bijeenkomst	9
Opening	9
Doelstelling	9
Alternatieve startopdracht.....	10
Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek	10

Voorwoord

Beste leidinggevende,

Voor je ligt het leidingdeel dat hoort bij de Handreiking Actueel Oorlog en vrede. Dat is een onderwerp dat door de oorlog in Oekraïne letterlijk dichtbij gekomen is. Jongeren kunnen zich er zorgen over maken. Wat gaat er nog meer gebeuren? Komt de oorlog nog dichterbij? Of gaan we meer van de gevolgen merken? Waar gaat dit naartoe?

Stuk voor stuk vragen die zomaar kunnen leven bij de jongeren van je club. Een mooi en belangrijk thema dus om met hen bij stil te staan en te luisteren naar wat de Heere over dit onderwerp te zeggen heeft.

We doen dat in deze Handreiking op een interactieve manier, vol afwisselende opdrachten en met prikkelende vragen. Het materiaal is geschikt voor een of twee avonden en we willen dicht bij de leefwereld van de jongeren komen.

We hopen dat ook met deze uitgave Gods Woord dicht bij de levens en harten van jongeren gebracht wordt, in het besef dat de werking van Gods Geest daarbij nodig is. Het is ons gebed dat deze Handreiking voor veel jongeren tot zegen mag zijn. Gezegende bijeenkomst(en) toegewenst!

Uitleg leidingdeel

In het leidingdeel vind je eerst een literatuurlijst en achtergrondinformatie over het thema en een korte didactische aanwijzing. Vervolgens wordt er informatie gegeven onder de volgende kopjes:

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Onder dit kopje staat wat je voor elke bijeenkomst nodig hebt aan materialen.

Opening

- Hier staat het te lezen bijbelgedeelte en worden enkele suggesties gegeven om te zingen. De liederen die aangegeven staan, komen uit de gele zangbundel (Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer).
- Daarnaast wordt een tweede suggestie gegeven voor een bijbelgedeelte, voor als er twee avonden over de schets belegd worden.
- Ook worden er zaken genoemd waarvoor gebeden of gedankt kan worden.

Doelstelling

- Onder dit kopje worden in een paar regels de doelen van de avond benoemd.

Alternatieve startopdracht

- Onder dit kopje staat een alternatieve startopdracht, om bijvoorbeeld te gebruiken bij een tweede avond of als alternatief voor de startopdracht die bij de schets staat.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor een gesprek

- Onder dit kopje tref je de antwoorden op de vragen uit de Handreiking aan.
- Het is van belang om je te realiseren dat je niet alle opdrachten van een schets moet behandelen. Kies zelf een aantal opdrachten uit die je relevant en passend vindt voor jouw doelgroep.

Literatuur

Hieronder tref je een literatuurlijst aan, die gebruikt is bij de totstandkoming van deze schets. Indien gewenst kun je zelf een of meerdere boeken van deze lijst gebruiken bij je voorbereiding.

- *Tekst voor Tekst, de Heilige Schrift kort verklaard en toegelicht* (1987). Oeveren, B. van, e.a. 's-Gravenhage: Boekencentrum.
- *HSV-studiebijbel* (2014). Paul, M.J. en Hofman, T.M. (Red.). Heerenveen: Royal Jongbloed.
- *Bijbel met Uitleg* (2015). Apeldoorn: De Banier.

Achtergrondinformatie

In de Handreiking gaat het onder andere over Salomo, man van de vrede. Hij is een type van de Heere Jezus, de Vredevorst. Je ziet dit heel mooi terugkomen in Psalm 72 en Mattheüs 12. Hierbij een exegese over deze bijbelgedeeltes. Andere achtergrondinformatie komt bij de antwoorden terug.

Psalm 72 en Mattheüs 12:38-42

De Psalmen behoren tot de poëtische teksten in de Bijbel (verhalende geschiedenissen noemen we proza). Een belangrijk kenmerk van de Hebreeuwse poëzie is het parallelisme. Dat wil zeggen dat twee of meer zinnen parallel aan elkaar staan. Wat in de eerste zin wordt gezegd, wordt in de twee zin herhaald met andere woorden. Soms wordt er ook iets toegevoegd of weggelaten ten opzichte van de eerste zin. Als voorbeeld: '(1) Geef de koning Uw recht - (2) en Uw gerechtigheid aan de zoon van de koning' (Psalm 72:1). Het Psalmenboek

bestaat uit vijf samengevoegde verzamelingen of boeken met Psalmen. Psalm 72 is de laatste Psalm van de tweede verzameling Psalmen (Psalm 42-72). Elke verzameling wordt afgesloten met een lofprijzing. In Psalm 72 is dat vers 18-20. Psalm 72 is een zogenaamde koningspsalm, dat wil zeggen dat het koningschap in de Psalm een bepaalde rol speelt. Andere bekende koningspsalmen zijn 2, 45 en 110.

Vers 1-2 Een gebed voor Salomo. Waarschijnlijk heeft David deze Psalm voor zijn zoon geschreven (zie vs. 20). Helemaal zeker is dat niet, omdat vers 17-20 ook de afsluiting van het tweede psalmenboek kunnen vormen en dus toegevoegd zijn aan de eigenlijke Psalm 72 die dan van vers 1-17 loopt. Het gebed richt zich tot God. Hij heeft de koning aangesteld om als onderkoning zorg te dragen voor Zijn volk. De bede om recht en gerechtigheid is een gebed om het mogen kennen van Gods wetten en een overeenkomstige rechtvaardige houding van de koning in de rechtspraak. Populair vertaald: Dat theorie en praktijk overeenstemmen. Dat zal zegenrijk zijn voor het volk van God, en bijzonder voor de ellendigen. De ellendigen van het volk zijn bijvoorbeeld wezen, weduwen en vreemdelingen. Omdat zij niet onder de bescherming van een stam vallen, neemt God het op Zich om voor hen te zorgen. Deze zorg voor de ellendigen draagt God op aan Zijn onderkoning.

Vers 3 De uitwerking van zo'n regering zal voor heel het land zegenrijk zijn. Bergen en heuvels staan symbool voor het hele land. Vrede is de vrucht (het gevolg) van gerechtigheid.

Vers 4 Het recht zal voor ellendigen en armen zijn, en onderdrukkers worden onder het recht verbrijzeld/vernietigd. Deze zuivere rechtspraak is in overeenstemming met Exodus 23:3: De rijke niet begunstigen in het rechtspreken, en de arme niet voortrekken uit medelijden.

Vers 5-6 Als God aan de koning gerechtigheid schenkt, zal het volk God van generatie op generatie vrezen, net zoals de zon en de maan niet ophouden te schijnen. Zoals de regen vruchtbaarheid geeft op de aarde, zal ook de gerechtigheid vruchtbaar zijn in het vrezen van God.

Vers 7 Als deze koning regeert, komt ook de rechtvaardige tot bloei. Hij kan zich ontplooiën en de zegen van God genieten. Totdat de maan er niet meer is, wil zeggen: altijd. Deze rechtvaardige regering zal lang duren.

Vers 8 Deze koning zal een groot machtsgebied hebben, algehele heerschappij in het Midden-Oosten. Dat is in overeenstemming met de belofte aan Abraham (Genesis 15:18). Dit vers uit Psalm 72 wordt herhaald in Zacharia 9:10, waar het betrekking heeft op het komende Messiaanse vrederijk.

Vers 9-11 De heerschappij van deze koning zal het gevolg hebben dat woestijnbewoners en vijanden diep voor hem buigen. Andere koningen zullen hem schatting betalen. Daarmee tonen ze hun onderwerping aan de koning. De koning zal als onderkoning de heerlijkheid van God bekend maken, zodat de heidenen God zullen dienen.

Vers 12-14 Nu volgt een herhaling van vers 4. De rechtvaardige daden van de koning bestaan in het helpen van de ellendige. Niet de vergroting van zijn eigen eer staat voorop, maar het recht doen aan de armen. Het gaat hier om armen die hun schulden niet meer kunnen betalen en in de slavernij terecht zijn gekomen. De koning zal hun bloed (= leven) kostbaar achten.

Vers 15-17 Deze verzen zijn als wensen op te vatten. De koning wordt het leven en het goud van Sjeba toegewenst. Ook moet men voortdurend voor hem bidden en hem zegen toewensen. De psalmdichter wenst een overvloed van koren, zelfs op de bergtoppen, en grote

aanwas van de bevolking. Bevolkingsaanwas is een teken van de Messiaanse tijd (zie Jesaja 9:2 en 49:20). De naam van deze koning blijft generatie op generatie doorklinken. Hier blijkt dat de koning zélf de zegen aan de volken is: *in Hem* zullen ze gezegend worden. Ook de heidenvolken zullen de koning gelukkig prijzen (vgl. Genesis 22:18).

Vers 18-20 Het is niet duidelijk of deze woorden bij de oorspronkelijke Psalm horen, of dat ze later toegevoegd zijn bij de afsluiting van de tweede verzameling Psalmen. Inhoudelijk sluiten ze goed aan bij de voorgaande verzen. Duidelijk wordt dat de HEERE God de Koning van Israël is, en Salomo Zijn onderkoning. De Naam van de HEERE moet geloofd worden over heel de aarde, en Zijn heerlijkheid de aarde vervullen. Zijn heerlijkheid is Zijn majesteit en eer. Het dubbele 'amen' geeft een publieke bevestiging van wat gesproken is aan. De tweede verzameling Psalmen wordt afgesloten met de mededeling dat de gebeden van David hier eindigen. De Psalmen zijn dus op te vatten als gebeden, al dan niet muzikaal begeleidt.

Mattheüs 12:38-42

Inleiding Het evangelie naar Mattheüs is geschreven door de discipel van Jezus die ook wel Levi werd genoemd. Hij schreef zijn evangelie vooral met het oog op ongelovige joden. Hij wilde hen ertoe brengen om Jezus als de Messias te erkennen. Tegelijk heeft Mattheüs oog voor de heidenvolken die ook mogen delen in het heil. Het is één volk, ondanks verschil in ras, afkomst of religie. Naast het brengen tot geloof, geeft het evangelie ook aanwijzingen voor het leven in toewijding en gehoorzaamheid aan de Messias. In het evangelie van Mattheüs is er opvallend veel ruimte voor toespraken die Jezus hield. Hoofdstuk 12 bevat diverse confrontaties tussen Jezus en de Farizeeën. Jezus heeft de Farizeeën terecht gewezen. Zij hebben verkeerde dingen over Jezus gezegd (dat Hij door Beëlzebul demonen uitdreef), daarom noemt Jezus hen slecht. Hij waarschuwt hen voor het oordeel dat komen gaat waarin zij zich zullen moeten verantwoorden over wat zij hebben gezegd. Zij hebben tégen Jezus en de Geest gesproken, en dat zal straks verantwoord moeten worden. Het gaat bij deze woorden niet over woorden in het algemeen, maar over woorden die gesproken zijn met betrekking tot Jezus. Zulke woorden zeggen iets over het hart van een mens. Als zij slecht van Jezus hebben gesproken, dan duidt dat op een slecht hart. Het is nodig dat zij tot bekering komen door in te zien wie Jezus werkelijk is.

Vers 38 Na de voorgaande vermaning van Jezus, volgt nu een antwoord van de schriftgeleerden en de Farizeeën. Ze verootmoedigen zich niet, maar willen graag een (wonder)teken met betrekking tot Jezus zien. Ze hebben voldoende wonderen die *door* Jezus werden gedaan gezien. Nu vragen ze een teken waardoor Jezus *Zelf* als de door God gezonden Leraar wordt gelegitimeerd. Een teken is, meer dan een wonder, een Goddelijke legitimatie van de wonderen. Dat houdt feitelijk in dat ze Jezus niet erkennen als Leraar die van God gezonden is.

Vers 39 Aan zulke ongelovigen wordt geen teken gegeven dan het teken van Jona de profeet. De vraagstellers worden als slecht en overspelig gekarakteriseerd. 'Slecht' verwijst naar het voorgaande gesprek, en 'overspelig' herinnert aan vele typeringen uit het Oude Testament. Overspel is geestelijke ontrouw aan de HEERE. Slecht en overspelig zijn hier niet zozeer moreel, maar religieus geladen woorden. De Farizeeën zien voorbij aan wat er reeds is, en vragen om iets anders, een bijzonder teken. Zo'n ongelovig geslacht krijgt alleen het teken van Jona de profeet. In Ninevé deed Jona geen teken, maar was zélf in zijn prediking

het teken voor het naderende oordeel. Vragen naar een externe legitimatie is dus voorbijgaan aan het optreden van de Boodschapper zelf, en daarmee ook aan God die Hem gezonden heeft.

Vers 40 Jona was een korte tijd afwezig van de aarde, zo zal het ook met de Zoon des mensen zijn. Even zullen ze Hem niet zien, maar daarna zullen de Farizeeën weer met Hem worden geconfronteerd. Sterven en opstanding zijn voor Jezus het toekomstperspectief, maar dat is niet de boodschap van dit vers. De boodschap is dat men onder dit teken van God (dat is Jezus Zelf), niet uit komt. Slechts een korte tijd zal men Hem niet zien, maar dan zal Hij weer verschijnen. Het teken van Jona is dus niet dat hij drie dagen en drie nachten in de grote vis was, maar dat Ninevé niet onder de prediking van Jona uit kon komen. Zo kan ook niemand een confrontatie met de Heere Jezus uit de weg gaan. Even lukt het misschien, maar dan vertoont Hij Zich weer in volle glorie. Het is aannemen óf verwerpen.

Vers 41-42 Wie dus niet in Jezus gelooft, kiest daarmee voor het eindgericht door Jezus (1 Petrus 4:5). In het eindoordeel zullen heidenen (onreine mensen in de ogen van de Israëlieten) opstaan die Israëlieten veroordelen omdat zij zich niet hebben bekeerd en de waarheid niet hebben erkend (Mattheüs 19:28). Jezus is meer dan Jona, want in Hem woont de Geest, en daarom moet men des te meer naar Zijn prediking luisteren. Ook is Jezus meer dan Salomo. Aan Salomo werd door God wijsheid *verleend* (1 Koningen 3:11-12), maar Jezus *is* Zelf de wijsheid van God (vgl. Mattheüs 11:19). In het gericht zal de koningin van Sjeba opstaan en dit geslacht (de ongelovige Israëlieten) veroordelen vanwege hun ongelof. Zij maakte een reis van zo'n 2000 kilometer, maar voor de Israëlieten geldt dat meer dan Salomo hier is, voor hen staat. Hij was dus zo dichtbij en zelfs vele dagen, en toch geloofden ze niet in Hem! In het 'meer dan' dat Jezus uitspreekt, zegt Hij dat Hij meer dan de tempel (Mattheüs 12:6), meer dan Jona en meer dan Salomo is. Daarmee verklaart Hij Zichzelf als de vervulling van de instellingen van Priester, Profeet en Koning. Hij overtreft álles! Zijn machtsgebied is uitgestrekter dan van Salomo (Psalm 72:8-11 en Mattheüs 28:18). Zijn zorg voor armen en ellendigen is langduriger (Psalm 72:12 en Mattheüs 28:20). De roem van Zijn Naam zal zegenrijk zijn voor de volken (Psalm 72:17 en Mattheüs 28:19).

Didactische informatie

Het bespreken van de vragen kun je variëren. Hieronder volgen enkele manieren waarop je de vragen kunt bespreken.

Denken > delen > uitwisselen

Het *denken*, *delen* en *uitwisselen* is een proces waarbij jongeren eerst zelf nadenken, daarna in een klein groepje hun gedachten delen en deze ten slotte in de grotere groep uitwisselen. Het voordeel van deze werkwijze is dat de betrokkenheid gestimuleerd wordt. Bovendien wordt door het uitwisselen van gedachten en het gezamenlijk formuleren van een antwoord het aantal meningen beperkt. Dat maakt de gezamenlijke nabespreking overzichtelijker. Hieronder

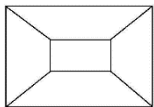
worden een aantal didactische werkvormen uitgelegd, waarmee dit proces van *denken, delen en uitwisselen* gestalte kan worden gegeven.

Eén-tweetje

Vraag de jongeren om individueel over een vraag of opmerking na te denken (en eventueel iets op te schrijven). Daarna bespreken ze in tweetallen hun antwoorden. Eventueel wordt per tweetal een beste antwoord gekozen. Dit antwoord wordt vervolgens plenair uitgewisseld.

Uitbreiding: de tweetallen bespreken de antwoorden met een ander tweetal. Per viertal wordt het beste antwoord gekozen, dat vervolgens plenair wordt uitgewisseld.

Placemat

De placemat is een variant van het 'Eén-tweetje', waarbij papier en pennen worden gebruikt. Gebruik bij voorkeur een vel op A3-formaat. Verdeel het vel papier zoals in het voorbeeld. Elke jongere denkt individueel na over een vraag of opmerking, waarna hij het antwoord opschrijft in één van de vakken. De groepsleden bespreken de antwoorden die zijn opgeschreven. De gemeenschappelijke antwoorden of het beste antwoord wordt in het middenvak opgeschreven. Het antwoord in het middenvak kan plenair worden uitgewisseld.

Expertgroep

De jongeren denken in verschillende groepen na over een deelonderwerp. Elke groep is nu expert in (heeft kennis over) één deelonderwerp. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarin alle bestudeerde deelonderwerpen vertegenwoordigd zijn. Elke jongere is binnen de nieuwe groep expert in een deelonderwerp. De eerder opgedane kennis wordt in de nieuwe groep gedeeld.

Voorbeeld: Elk groepje jongeren verdiept zich in één vraag. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarbij in elk groepje alle bestudeerde vragen zijn vertegenwoordigd. Elk groepslid is 'expert' in één vraag en deelt deze kennis met de andere groepsleden.

Meningen uitwisselen

Om het *uitwisselen van meningen* te stimuleren, kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Gekleurde kaarten

Elke jongere beschikt over een rode en groene (en eventueel oranje) kaart. Er kunnen ook andere kleuren worden gebruikt. Een stelling wordt voorgelezen. De jongeren steken één van de kaarten op (rood = niet mee eens; groen = mee eens; oranje = twijfel). De meningen worden geïnventariseerd en eventueel genoteerd. Het opsteken van kaarten is een goede aanleiding om door te vragen naar argumenten.

Duimen

In plaats van gekleurde kaarten wordt een duim opgestoken. Duim rechtop = mee eens; duim naar beneden = niet mee eens; duim horizontaal = twijfel.

Binnen- en buitenkring

Verdeel de jongeren in twee gelijke groepen. De eerste groep vormt een binnenkring. De tweede groep gaat hier in een kring omheen staan: de buitenkring.

Een jongere uit de binnenkring vertelt een mening of antwoord aan een jongere uit de buitenkring. Laat één van de kringen op een bepaald moment één of meerdere plaats(en) draaien, zodat een nieuw tweetal ontstaat en de meningen/antwoorden opnieuw worden uitgewisseld. Herhaal het draaien en uitwisselen een aantal keren.

Inventariseren

Om op een speelse manier antwoorden of meningen te *inventariseren* kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Post-its

Laat de jongeren hun antwoord of mening opschrijven op een post-it, een memoblaadje met plakstrip. Laat de beschreven memoblaadjes opplakken op een centrale plaats. De post-its kunnen, indien gewenst, door de jongeren gegroepeerd worden rond vergelijkbare antwoorden of meningen. Bespreek de reacties.

Muurtje bouwen

Antwoorden of meningen worden op een A4 papier geschreven. Bij de gezamenlijke bespreking wordt met de A4 papieren een muurtje gebouwd. De belangrijkste antwoorden en meningen worden onderop geplakt, de minder urgente zaken komen daarbovenop. Gebruik plakband of kneedgum om het papier op te hangen.

Woordweb

Inventariseer antwoorden of meningen op een whiteboard, flap-over of groot vel papier. Maak een woordweb waarin informatie kernachtig en geordend wordt weergegeven. Opmerkingen over hetzelfde onderwerp worden in kernwoorden bij elkaar opgeschreven.

Benodigdheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel, een Handreiking en een pen.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.
- Materiaal om het fimpje op ABC van het geloof te bekijken (vraag 7).

Opening

- Om te lezen:
 - ✓ Psalm 72
 - ✓ Mattheüs 12:38-42
 - ✓ Jesaja 9:1-6
 - ✓ 1 Koningen 4 en 5
- Uit de belijdenis:
 - ✓ Heidelbergse Catechismus, zondag 51
- Suggesties om te zingen:
 - ✓ Psalm 72:2 en 4
 - ✓ Psalm 4:4
 - ✓ Psalm 85:4
 - ✓ Geef vrede, Heer', geef vrede
 - ✓ Vrede zij u
 - ✓ Het dorre land zal juichen
- Dankpunten:
 - ✓ Dat we leven in een land zonder oorlog.
 - ✓ Dat de Heere regeert.
 - ✓ Dat er door de Heere Jezus genade en vrede is voor iedereen.
- Gebedspunten:
 - ✓ Om vrede in onze tijd.
 - ✓ Om de komst van Gods vrederijk.
 - ✓ Om geloof in de Messias, de Vredevorst.

Doelstelling

Met deze Handreiking willen we bereiken dat jongeren nadenken over de betekenis van oorlog en vrede in onze tijd en voor hen persoonlijk. We zullen dat al snel aards en horizontaal opvatten, maar de Bijbel laat zien dat de Heere hier alles mee te maken heeft. We hopen en bidden dat jongeren ontdekken dat we uit onszelf in oorlog met God leven, en dat er door de

Heere Jezus weer vrede kan komen – in ons hart en wereldwijd. En het brengt hen tot gebed voor vrede op deze wereld, en verandering van mensenharten.

Alternatieve startopdracht

- Schrijf de woorden 'oorlog' en 'vrede' op vellen papier. Laat iedereen op elk vel opschrijven waar hij/zij aan denkt. Bespreek dit met elkaar. Kom hier aan het eind van de bijeenkomst op terug en laat iedereen dan nog eens iets opschrijven, iets nieuws dat ze geleerd hebben.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Startopdracht

Je kunt vooraf of op de avond zelf de meest actuele informatie bekijken, bijvoorbeeld op de websites vluchteling.nl, rodekruis.nl of artsenzondergrenzen.nl.

1. a. *persoonlijk.*
b. *persoonlijk.*

Stellingen

- Een mooie stelling om vanuit de jongeren zelf te horen wat zij ervaren van de oorlog. Zijn ze er veel mee bezig, houdt het hen wakker of is het vooral nog ver weg? Dit maakt uit voor hoe je met het vervolg van deze Handreiking omgaat.
 - Deze stelling maakt het probleem wat breder. De hele toekomst, hoe zien jongeren die voor zich? Uit onderzoek weten we dat veel jongeren zich zorgen maken. Is dat op jouw club ook zo? En wat geven de jongeren aan van Gods zorg en leiding in hun leven?
 - -
2. Dit te weten kan troostvol zijn. Je erkent ermee dat de Heere erboven staat en alles in handen heeft. Je mag dan ook geloven dat het Hem niet uit de hand loopt. Tegelijk kan het ook vragen oproepen. Betekent dit dan dat God oorlog laat gebeuren? Kan Hij het ook voorkomen? En waarom doet Hij dat dan niet? Deze vragen raken aan Gods voorzienigheid. Belangrijk is het om richting de jongeren te verwoorden dat uiteindelijk de mens verantwoordelijk is voor elke oorlog. Dat er oorlog is, is gevolg van onze zonde. En dat is iets wat de Heere duidelijk niet heeft gewild. En zo kun je ook

zeggen dat Hij geen oorlog wil. Het feit dat de tijd door Hem bepaald wordt, geeft aan dat niet de oorlog of de oorlogvoerende mens regeert, maar God.

Zie ook de informatie in het kadertje op p.2. Dit weetje geeft achtergrondinformatie bij Prediker 3.

3.
 - a. Nee, in het paradijs was alles volmaakt goed.
 - b. Met de zondeval koos de mens voor de zonde en kwam het kwaad in de wereld. En oorlog is één van de uitingsvormen van dat kwaad.
 - c. De duivel is Gods grote tegenstander. Hij wil verdeeldheid en chaos teweeg brengen. Oorlog past daarom helemaal bij de duivel. Bij God daarentegen hoort de vrede.
4. Abel vermoordt zijn broer Kaïn. Er is geen liefde meer maar jaloezie, haat en woede.
5.
 - a. De naam van het Kind dat geboren wordt is Vrededorst. Dit Kind is de Messias. Hij zal echte vrede brengen. Hij zal een rijk van vrede stichten en aan dat rijk komt geen einde, het zal voor eeuwig duren. Het is het rijk van koning David. De Heere Jezus is als de grote Zoon van David de echte Vredeskoning.
 - b. Het koninkrijk van God waar de Heere Jezus koning is.
 - c. De Heere Jezus.
 - d. Wij hadden straf en striemen verdiend voor onze ongerechtigheden en zonden. We krijgen vrede en genezing.
 - e. Door het geloof in de Heere Jezus.
6.
 - a. Vers 20: het volk is talrijk en het leeft in voorspoed.
Vers 21: Salomo heerst over een enorm rijk, en alle volken brengen hem geschenken.
Vers 22-23: Per dag worden er enorme maaltijden klaargemaakt om iedereen in zijn huis te eten te geven.
Vers 24: Zijn koninkrijk was enorm uitgebreid (zo groot is het nooit meer geweest) en er was overal vrede.
Vers 25: Alle dagen van de regering van Salomo ging het het volk goed en voorspoedig.
Vers 26: Salomo was enorm rijk en bezat veel paarden en ruiters. Dat was bijzonder voor Israël in die tijd.
Vers 27-28: Er werd goed voor de koning en zijn bezittingen gezorgd zodat het hem aan niets ontbrak.
 - b. In 1 Koningen 5 lees je dat David veel oorlogen heeft gevoerd en dat de tijd van Salomo een vredige tijd is.
 - c. Er kleefde bloed aan Davids handen en daarom had de Heere gezegd dat hij de tempel niet mocht bouwen.
 - d. Salomo mag voor de Heere een huis bouwen.

Stellingen

- Dat gebeurt pas als de Heere Jezus terugkomt. Wel zal er dan op aarde vrede zijn.
- Nee, vrede betekent vooral dat de verhoudingen goed zijn. De verhoudingen tussen mensen – dat zie je terug in de liefde tot elkaar – maar vooral ook de verhouding met

- de Heere. Echte vrede heeft dan ook alles te maken met vergeving van je zonden, je leeft dan in vrede met God.
- Zeker, zie hierboven.
7. a. Door het geloof in de Heere Jezus worden je zonden vergeven en sta je recht voor de Vader. De relatie was door de zonde verbroken en is door het sterven van de Heere Jezus hersteld. Iedereen die in Hem gelooft, mag in die herstelde relatie leven.
b. *Persoonlijk.*
c. Zie <https://abcvanhetgeloof.nl/vrede>.
8. a. *Persoonlijk.*
b. Vrede begint met liefde. Liefde tot God maakt ook dat je je naaste gaat liefhebben. En als je die ander liefhebt, wil je ook het goede voor die ander. Dan zoek je naar het beste wat je kunt doen. Je maakt ruzies goed, je denkt na over de impact van jouw daden en je bedenkt concreet hoe je slachtoffers van oorlog en geweld kunt helpen. Probeer met elkaar ook echt concrete voorbeelden te bedenken.
9. Met deze opdracht probeer je de bijbeltekst dichtbij de jongeren te brengen. Wat is hun eerste reactie op de tekst? Als je gelegenheid hebt, is het mooi om ook dieper door te spreken over deze verzen. In de Handreiking wordt de boodschap van deze verzen ook verder uitgewerkt.
10. a. 27 – 35 – 85 – 3 – 46 – 4
b. Vrucht
c. Eén van de onderdelen van de vrucht van de Geest is vrede. Een christen is door geloof verbonden met de Heere Jezus en dan zal de Geest deze vrucht in zijn leven laten groeien. Een christen is dus iemand die zoekt naar vrede. En daarin wil de Heilige Geest je dus voorgaan en leiden.

Slotopdracht

Zie <https://abcvanhetgeloof.nl/vrede#verwerking> of hieronder:

Schilderij

Er was eens een koning die een grote beloning uitloofde voor die kunstenaar die het best in staat was om op een schilderij vrede uit te beelden. Veel kunstenaars sturen prachtige schilderijen. Uiteindelijk kiest de koning twee schilderijen uit, waartussen hij een keus wilde maken. Op het ene schilderij is een rustig meertje te zien. De hoge bergen op de achtergrond worden in het water weerspiegeld en boven de bergen drijft een wolkje. Op het andere schilderij is een storm afgebeeld. Regen valt omlaag in een kolkende rivier terwijl boosaardige bliksemschichten de hemel verlichten. Maar de koning ziet alleen de vogel die in een struik onder een overhangende rots aan het broeden is. “Dit”, zo spreekt de koning. “Dit is het schilderij dat ik zocht.”

Wat vind je van de keuze van de koning?